

בית דין ארצי לעבודה

5 יול 2009
652-08

נפילתה של עו"ד עצמאית במדרגות ביתה לא הוכרה כפגיעה בעבודה

השופט

1. הנשיא סטיב אדלר
2. גאל פליטמן
3. רונית רוזנפלד

התובע

צילה טמיר
ע"י עו"ד דניאל פרשקר

- נגד -

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י עו"ד אורה קרן

פסק-דין

השופטת רונית רוזנפלד

1. המערערת, עורכת דין עצמאית המנהלת משרד בשטח ביתה, ביקשה להכיר בתאונה שאירעה לה ביום 26.5.05, עת נפלה במדרגות ביתה, כפגיעה בעבודה. תביעתה נדחתה על ידי בית הדין האזורי בתל-אביב (השופטת חנה טרכטינגוט ונציגי ציבור מר אליעזר בארי וגב' יוכבד הוכמן שוורץ; בל 2218/07), אשר קבע כי המערערת לא הוכיחה כי נפלה תוך כדי עיסוקה במשלח ידה. על כך הערעור שלפנינו.

2. **הרקע העובדתי, כפי שעולה מתיק בית הדין האזורי הוא כדלקמן:**

המערערת מתגוררת בבית פרטי, ומשרדה ממוקם בשטח שהיווה בעבר חניה לביתה, בקומת הקרקע. מהודעה שמסרה לחוקר המשיב (להלן **המוסד לביטוח לאומי** או **המוסד**) ביום 22.5.06 עולה, כי

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

המשרד כולל שני חדרים, וכי הכניסה אליו היא כניסה נפרדת מכניסת הבית. עוד מצוין בהודעה כי בעבר הייתה כניסה לבית דרך המשרד, אך כניסה זו בוטלה על ידי המערערת.

המוסד לביטוח לאומי דחה את התביעה בנימוק שהאירוע התאונתי אירע במדרגות ביתה הפרטי של המערערת, טרם צאתה מהבית לעבודתה במשרד לאחר הפסקת הצהריים. כנגד דחיית תביעתה על ידי המוסד הגישה המערערת תביעה לבית הדין האזורי.

ההליך בבית הדין האזורי

3. **בתצהיר עדות ראשית** שהגישה טענה המערערת כי ניהלה את עסקה מתוך ביתה, בעיקר בקומת הקרקע. לטענתה, היא הקצתה מקום בקומת הקרקע לצורך "חדר משרד", ששימש בין היתר לצורך אחסון תיקים, אולם לא היו בו מטבחון ופינת אוכל, וממילא לא היה צורך בהם שכן עסקה התנהל מקומת הקרקע כולה, אשר בה היו כל השירותים הנחוצים לניהול משרד. המערערת הדגישה בתצהירה כי "לא הייתה ואו לא יכולה להיות הפרדה בין עסקי לבין ביתי וכן לא הייתה ואו לא הייתה יכולה להיות כל הפרדה בפעילויות המקצועיות בכל חלקי ביתי". לפי הנטען בתצהיר, ביום התאונה, תוך כדי ועקב העבודה, כאשר הייתה בקומת הקרקע והלכה לעבר חדרי המשרד, מעדה במדרגות שהיו בקומת הקרקע.

בחקירתה הנגדית בבית הדין העידה המערערת באשר לנסיבות התאונה, כי היא נאלצה ללכת מהמשרד לבית על מנת להכין קפה (כיוון שאין פינת קפה במשרד), ושם ישבה בפינת הקפה וענתה לטלפונים. עוד העידה כך:

"אח"כ זכרתי שקיבלתי טלפון ורציתי ללכת לשלוח פקס ורצתי למשרד וכנראה זו הסיבה שגם נפלתי".

בסיכומיה בבית הדין האזורי טענה המערערת כי התאונה אירעה תוך כדי עיסוקה, בעודה במהלך יום עבודה, ובעת שביצעה פעולה אשר הייתה הכרחית למען העסק.

4. **המוסד לביטוח לאומי** מנגד, הצביע על הסתירות המהותיות שבין גרסאות המערערת. המוסד נסמך בעיקר על דברים שמסרה המערערת לחוקר לפיהם "ישנה הפרדה מוחלטת בין המשרד לבית. בבית אין שום דבר הקשור לעבודתי. רק במשרד". כמו כן מסרה לחוקר: **עבדתי כרגיל בד"כ אני בסביבות 16:30 - 17:00 אני עושה הפסקת קפה בבית. אני נחה וחוזרת למשרד אחרי חדשות של 17:00. באותו היום כהרגלי עשיתי את ההפסקה. כאשר התכוונתי לחזור למשרד התכוונתי לרדת במדרגות. מדובר בכ- 6 מדרגות שנמצאות בתוך שטח הבית לפני דלת הכניסה ... מסיבה בלתי ברורה נפלתי מכל המדרגות ...**. המוסד טען כי נוכח הסתירות שבגרסאות, אין ליתן אמון בטענת המערערת בדבר קרות התאונה תוך כדי ועקב התאונה, ומשכך דין התביעה להידחות.

פסק דינו של בית הדין האזורי

5. בית הדין האזורי דחה את תביעתה של המערערת להכיר בפגיעתה כ"פגיעה בעבודה". בית הדין ציין כי משמדובר בעובדת עצמאית שעבדה מביתה, יש להחמיר יותר בדרישת ההוכחה בדבר קשר הדוק בין העיסוק שבמהלכו ארעה התאונה לבין משלח היד.

בית הדין הצביע על הסתירות שבין גרסאות המערערת. בית הדין העדיף את גרסתה המוקדמת של המערערת, לפיה הייתה קיימת הפרדה מוחלטת בין הבית לבין המשרד. על כן קבע בית הדין כי לא הוכח שהמערערת נפלה תוך כדי עיסוקה במשלח ידה.

6. בית הדין הוסיף וקבע כי גם אם הייתה מתקבלת גרסת המערערת בתצהירה, לפיה קומת הקרקע משמשת הן לצרכי הבית והן לצרכי עבודה, הרי שהתובעת לא עמדה בנטל להוכיח כי נפגעה תוך כדי עיסוקה ועקב עיסוקה, שכן היא לא הוכיחה לאיזו תכלית שהתה בקומת הקרקע. בעניין זה מצא בית הדין כי גרסת המערערת בעדותה בבית הדין לפיה רצה למשרד לאחר קבלת שיחת טלפון ולצורך שליחת פקס, היוותה ניסיון "לשפר" את גרסתה הקודמת, ופגעה במהימנותה. כמו כן, המערערת לא המציאה יומן פגישות להוכחת טענתה כי עשתה הפסקת קפה כהרגלה בין השעות 16:30 - 17:00. עוד נקבע, כי גם לו הייתה מתקבלת גרסתה כי שהתה בהפסקת קפה, הרי שהפסקה זו ניתקה את הקשר עם העבודה, ולכן "גם אם נפלה במדרגות בדרכה למשרד הרי שטרם " החלה" דרכה למשרד שכן הנפילה הייתה בתוך המעון" (ההדגשה במקור).

על דחיית התביעה הוגש הערעור שבפנינו.

הערעור

7. **לטענת המערערת**, היא הוכיחה כי נפלה תוך כדי עיסוקה במשלח ידה. לטענתה, מחומר הראיות עלה בבירור כי קומת הקרקע בביתה שימשה כמשרדה וכחלק אינטגרלי מסביבת עבודתה. לטענתה, גם אם נצא מנקודת הנחה כי קיימת הפרדה בין משרדה לבין ביתה, הרי שיציאה ממקום העבודה לצורך שתיית קפה, בנסיבות המקרה, הינה פעולה תוך כדי ועקב העבודה.

לטענת המערערת, שגה בית הדין בקביעתו כי גם אם נפלה המערערת בדרכה למשרד, הרי שטרם החלה דרכה למשרד ו/או כי בעת הנפילה לא שימש מעונה בתכליתו כמשרדה. כמו כן, פסק הדין עומד בניגוד לעמדה העקרונית בפסיקה לפיה העבודה מהבית הינה תופעה נפוצה ומוכרת בחיי העבודה.

לטענת המערערת, בית הדין האזורי לא התייחס לעדויות שהיו בפניו, לרבות עדות המערערת ועדות המצהירות מטעמה. המערערת הציגה בפני בית הדין האזורי את מסכת ראיותיה, בעוד המשיב לא הביא, ואף לא ניסה להביא, כל ראיה מטעמו, ונמנע מלחקור את המערערת ואת העדות מטעמה על נושאים מהותיים. במצב דברים זה לטענתה, היה על בית הדין לקבל את גרסתה העולה מתצהירה ומעדותה בבית הדין.

המערערת טוענת כי אין סתירה בין תצהירה ועדותה בבית הדין, לבין הודעתה לחוקר המוסד. לכל היותר, התצהיר והעדויות "משלימים ומבהירים דברים באשר למצב הדברים הנכון בכל הנוגע לתאונה ונסיבותיה". כמו כן, בית הדין שגה בכך שנתן משקל מכריע להודעתה לחוקר, על פני תצהירה ועדותה בבית הדין.

8. ה **מוסד טוען** מנגד, כי בית הדין האזורי צדק בקובעו כי המערערת לא הוכיחה כי נפלה תוך כדי עיסוקה במשלח ידה. לטענת המוסד, עצם העובדה כי עובד עצמאי עובד לעיתים מביתו, אינה הופכת את הבית למשרד. כמו כן, המערערת לא הוכיחה לאיזו תכלית שהתה באותה עת בקומת הקרקע. לטענתו, צדק בית הדין בהעדיפו את האמור בהודעת המערערת לחוקר, אשר ממנה עלה כי קיימת הפרדה מוחלטת בין הבית לבין המשרד, על פני הגרסאות המאוחרות שמסרה. בית הדין שקל את העדויות שהובאו בפניו ומצא פגם במהימנות גרסת המערערת. בנסיבות אלה אין מקום להתערבות ערכאת הערעור.

הערעור

9. לאחר שעיינו בפסק הדין שבערעור, בטענות הצדדים ובכלל החומר שבתיק הגענו לכלל החלטה, כי דינו של הערעור להידחות. פסק דינו של בית הדין האזורי מבוסס היטב בממצאיו העובדתיים ובמסקנותיו המשפטיות, ולא נמצא טעם משפטי המצדיק את התערבותנו בו. אי לכך הרינו מאשרים את

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

פסק דינו של בית הדין האזורי בהתאם לתקנה 108(ב) לתקנות בית הדין לעבודה (וסדרי דין) התשנ"ב-1991. על האמור נוסף הערות אחדות כמפורט להלן.

10. לגבי עובד עצמאי, מוגדרת "תאונת עבודה" בסעיף 79 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] התשנ"ה - 1995 (להלן: החוק) כתאונה שארעה "תוך כדי עיסוקו במשלח ידו ועקב עיסוקו במשלח ידו".

לגבי עובד עצמאי לא חלה חזקת הסיבתיות שבסעיף 83 לחוק לפיה יראו בתאונה שאירעה לעובד תוך כדי עבודה, כתאונה שאירעה עקב העבודה, אם לא הוכח ההיפך. על העובד העצמאי מוטל הנטל להוכיח את שני התנאים הקבועים בסעיף 79 לחוק, דהיינו, כי התאונה אירעה תוך כדי עיסוקו ועקב עיסוקו (עב"ל 99/104 גבריאל ברדה נ' המוסד לביטוח לאומי, פ"ד לח, 241; להלן: עניין ברדה).

באשר לרמת ההוכחה הנדרשת מעובד עצמאי אשר נפגע בביתו, נקבע כי:

"שעה שמדובר בתאונה שארעה בין כותלי ביתו של עובד עצמאי - יש בדבר קשר הדוק בין העיסוקים שבמהלכם ארעה התאונה - לבין משלח היד. להחמיר יותר בדרישת ההוכחה

שהרי בין כותלי הבית הפרטי - לא אחת מתערבבים התחומים זה בזה ולא תמיד יהא זה קל להציב את התחום בין עיסוק פרטי לבין עיסוק הקשור למשלח היד". [דב"ע נד/ 177-0 דוד טריכר - המוסד לביטוח לאומי (לא פורסם, 15.12.94); עניין ברדה]

כדי להוכיח כי התאונה אירעה עקב העיסוק במשלח ידו על המבוטח להראות, כי הפעולה נעשתה לצורך העיסוק במשלח ידו, בין כפעולה ישירה ובין כפעולה נלווית לעיסוק (ראו דב"ע מה/0-128 קליפר - המוסד לביטוח לאומי פד"ע יח 29; עניין ברדה).

ומן הכלל אל הפרט:

11. המערערת מסרה גרסאות שונות בקשר לעניינים מהותיים ביותר הקשורים בתביעתה. גרסאותיה הסותרות והמשתנות של המערערת מתייחסות למקום שבו נהגה לבצע את עבודתה, כמו גם לנסיבות התרחשותו של האירוע התאונתי.

בהודעתה לחוקר טענה המערערת כי ישנה הפרדה מוחלטת בין המשרד, הממוקם בקומת הקרקע והמשמש אותה לעבודתה לבין הבית, כאשר בבית לדבריה "אין שום דבר שקשור לעבודתי". עוד מסרה בהודעתה לחוקר, כי נפלה בעת ששהתה ב הפסקת קפה בביתה, וכי נפלה עת ירדה במדרגות ביתה בדרכה חזרה למשרד. לטענתה, נפלה מסיבה לא ברורה.

במסגרת תצהיר עדות ראשית טענה כי קומת הקרקע כולה משמשת אותה לעבודתה, לרבות המשרד, וכי התאונה אירעה במקום עסקה ובמהלך עבודתה.

בעדותה בבית הדין, טענה המערערת לראשונה כי היא נפלה לאחר שקיבלה שיחת טלפון ורצה למשרד על מנת לשלוח פקס. עובדה זו לא נזכרה כלל במסגרת ההודעה לחוקר, ואף לא במסגרת התצהיר. נציין, כי תמוה בעינינו כיצד העובדה המהותית הזו נשכחה מהמערערת ועל שום מה היא עלתה בשלב כה מאוחר. טענה זו אף עומדת בסתירה לגרסת המערערת בהודעתה לחוקר, לפיה בעת הנפילה הייתה בדרכה לחזור למשרד בתום הפסקת קפה בביתה.

12. הנה כי כן, בין גרסאותיה השונות של המערערת נמצא סתירות מהותיות. משכך, אין לקבל את טענת המערערת בערעור כי התצהיר שהגישה ועדותה בבית הדין "משלימים ומבהירים דברים באשר למצב הדברים הנכון בכל הנוגע לתאונה ונסיבותיה". צדק בית הדין בציינו כי סתירות אלה פוגעות

במהימנותה של המערערת. בנסיבות אלה יש קושי לעמוד על תשתית עובדתית ברורה היכולה לשמש נקודת מוצא לבחינת השאלה אם התקיימו התנאים שבדין להכרה באירוע התאונתי כתאונת עבודה.

13. נשוב ונזכיר את ההלכה הקובעת, כי על העובד העצמאי אשר נפגע בתוך כותלי ביתו, מוטל הנטל להוכיח כי התאונה אירעה תוך כדי עיסוקו ועקב עיסוקו, וכי יש להחמיר בדרישת ההוכחה לגבי עובד כזה. על כך עמד בית דין זה בהרחבה בעניין ברדה, בדעת הרוב כמו גם בדעת המיעוט. מגרסאות המערערת לא ברור עד כמה אם בכלל היא עובדת מתוך חלק המגורים שבבית, ובאילו נסיבות נפלה- האם בתום הפסקה בהיותה בדרך למשרד, או שמא תוך כדי עבודה בהיותה בדרכה לשלוח פקס. לאור הסתירות שנפלו בין הגרסאות השונות שמסרה המערערת, הרי שהיא לא עמדה בנטל ההוכחה המחמיר המוטל עליה.

נציין עוד למען הסר ספק כי לא מצאנו ממש בטענות המערערת בדבר אופן ניהול ההליך מטעם המוסד, ומכל מקום אין בטענות אלה כדי להקים למערערת עילת תביעה.

14. הנה כי כן, לאור כל האמור, בדין קבע בית הדין האזורי כי לא הוכחה טענת המערערת בדבר קרות התאונה תוך כדי עיסוקה ועקב עיסוקה במשלח ידה. בהעדר טעות משפטית בפסק דינו של בית הדין האזורי, דינו של הערעור להידחות.

15. סוף דבר

הערעור נדחה. אין צו להוצאות.

ניתן היום י"ג בתמוז תשס"ט (5 יולי 2009) בהעדר הצדדים.

השופטת רונית רוזנפלד

השופט יגאל פליטמן

הנשיא סטיב אדלר

נציג מעבידים מר אורן צבי שחור

נציגת עובדים גב' אסתר פרץ